

man, Grevesmöhlen, Zellén, Nordenhielm, Furtenback, Rosbeck. Kammar-Collegium, fordom: Hermansson, Stjerngranat, Botin, Liljenheim, Stockenström, Lagerheim. Stats-Kontoret, fordom: Ruther. Bergs-Collegium, fordom: Sandels. Kommers-Collegium, fordom: Vestberg. Jag anser onödigt att vara vidlyftigare. Efter denna handling torde Sällskapet sjelf kunna fortsätta och uppgöra en parallel och ett bokslut, för att erfara balans eller avans. I den nya *Rikshufvudboken*, i fall den kommer att verkställas, kunde också inrättas ett Embetsmanna-konto, för att ha allt på ett ställe, och för att i ett ögonblick kunna se, huru Statens affärer stå till boks. Ange- lägenheten torde likväl fordra, att ha detta bokslut färdigt till nästa lagtima Riksdag, för att genast kunna föreläggas Rikets Ständer, på det de då icke måtte yttra ett så allmänt missnöje mot Embets- männen, som det skedde vid 1809 års Riksdag, och hvartill orsa- ken förmodligen icke var någon annan, än bristande underrättelse huru det stod till.

N:o 63.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Tisdagen den 26 Maj 1812.

En Anonym har insändt följande

Porträtt af en Favorit.

Då man går på gatorna, säger han, kan man roa sig att, af deras manér och gång, som man der ser beställsamt löpa, någorlunda sluta till deras olika bemödanden, och hvartåt den ifver syftar, som synes drifva dem. Af hela denna beställsamma hop, äro inga nöjsammare att betrakta, än så kallade kurtisaner, som skryta af att vara trägne vid förnåma Herrars toilett. Man kan nästan säga, att desse förvärfvat sig skickligheten att vara slafvar med smak, och att de göra sig en dåraktig fåfånga att inbilla sig, det man tror dem vara underrättade om allt som sker här i verlden. Förtjuste af denna idé, såsom af ett stort nöje, stiga de bittida opp och skynda sig ut, för att genast göra sin uppvaktning hos någon Herre, som står väl vid Hofvet, för att af honom få en vänlig nick, som betyder ingenting, men som likväl skulle kunna inbilla, att han tar mycken del i det som rör dem. Det är underligt, att man så mycket kan förneka sig sjelf, att man finner smak i att gifva och emottaga så kalla och så löjlige höfligheter. Men det, som underhåller detta narri, är ingenting annat, än den lysande yta, som största delen hell-

re söker, än den verkliga lyckan. Det är på det sättet, som afguden och afgudadyrkaren bli lika bedragne på deras inbillning. Men emedan det gifs många människor, som ledsna vid deras landtbo-ning, der allt, som omger dem, är deras tillhörighet, ifrån luften ända till jordens medelpunkt, och som längta att få lysa i stora världen; så kan det vara nödigt nog, att lemna dem en liten be-skrifning öfver det som händer vid vissa förnåma Herrars toilett.

Man säger att en viss namnkunnig man hade i sin undra vå-ning flera strängar, som voro fästade vid små klockor i öfra vånin-gen, der han bodde sjelf och der han förkunnade sina afgudasvar. Om en ung flicka blifvit bedragen af sin älskare, så ringde kammar-tjenaren (som emottog de sökande i nedra våningen och var inöfvad i konsten) på en viss klocka; och om en bonde hade förlorat en ko, så ringde han på en annan. Han gjorde på samma sätt i alla andra ämnen, och sedan han, genom listiga frågor, hade framlockat de sökandes hemlighet, underlät han icke att ge sin Herre nödig underrättelse. Detta är en liflig afbild af hvad som sker vid vissa förnåma Herrars toilett. Det gifs 20 upptåg och lika många hem-liga underrättelser, som gå och komma mellan portvaktaren, kam-martjenaren och Herren, förr än den gapande hopen, som vill göra sin uppvaktning, blir samlad; då först är komedien färdig att spe-las, dörrarne öppnas, och Herren sjelf blir synlig.

Det gifs många sätt att visa sig vid dylika tillfällen: helklädd, halfklädd eller halfnaken; men i alla fall synes mig ändamålet vara, att emottaga offer af en hop tillbedjare, som bedyra att man är skicklig, väl gjord, modig och mäktig. När de första ögonkasten äro gifna, kan man ej annat än beundra, huru långt modestien hos den ena och undergifvenheten hos de andra kunna gå. Midt ibland alla de göremål, med hvilka Herren vill vara öfverhopad, och ibland den myckenhet som omger honom, har han så mycken fintlighet, att han, till allas förundran, har någonting att säga åt hvar och en, och det så afmätt efter hvar och ens olika förmåga, att hela världen kan se, det man ej utan ett stort geni kan komma till en

hög plats. Jag har sjelf känt en förnäm Herre, som var så fintlig, att han i ögonblicket kunde fråga en Amiral: *hvad väderstreck blåser det i dag?* En Öfverste vid ett Kavalleri-regemente: *hvad kostar hafran nu?* En Aktie-ägare: *hur stå edra aktier nu för tiden?* och en Öfver-Intendent: *är teglet lika dyrt ännu?* och detta allt så otvunget, som skulle han sjelf ha varit med i alla dessa yrken. Man måste bekänna, att dylika mottagningssätt äro ganska förbindliga; ty under det Herren låter underrätta sig om det som förefaller, ger han också tillfälle åt den person som han tillfrågar, att utmärka sig med qvicka svar. Hvad som ökar prakten af dessa möten, är, att de ske merendels under tystnad och under den bästa ordning i världen. Herren håller sig gemenligen midt i rummet, der någon af slafvarna, med mycken undergifvenhet, hviskar honom ett ord i örat, hvarpå denne svarar: *ja det är brä; jag är alldeles af samma tanke.* Den hviskande drager sig tillbaka, förtjust af sitt lyckliga öde, under det en annan nalkas, som talar om en helt annan affär, hvarpå han erbåller ett så gällande svar, som en så förnäm Herre kan vara pligtig att gifva; ty det förnämsta är då, att hålla sig vid allmänna ordalag och ätt, i fall någon vill ingå i en närmare detalj, ge tillkänna att det icke är honom tillåtet.

Men — omsider blir skådespelet allmänt, och hvar och en bör ha ett litet ord från den mäktiges mun. Han kastar ögonen omkring, och frågar en ädling, som han blir varse: *hur länge har ni varit i Staden?* Han ser strax en annan, till hvilken han ropar: *Ack min Herre, det var väl jag fick se er: jag skall ej glömma er sak.* Dessa begge menniskor äro utom sig af glädje ett helt dygn, under det alla de andra, som dussintals bocka sig, hoppas att om 6 månader få njuta samma lycka.

Det är ett nog underligt spel, att på detta sätt se en hög Herre vara uppmärksam på hvad den ena säger honom; på samma gång helsa en annan, och åter i samma ögonblick kalla till sig den tredje. Emedlertid är det en sanning, att ingen skall kunna grundligen fatta och bedömma en enda sak, midt i bullret af en stor samling;

men allt detta synes i sjelfva verket ej vara annat än en komplott af en hop slafvar, som sälja deras egen frihet, för att förstöra förståndet hos deras beskyddare. Under Potemkins tid kunde man få se detta spektakel i stort. I Sverige spelas blott marionett-spel emot det förra.

Diktamen till Protokollet af Gubben Honnéte.

Återigen har Herr W. i Nya Posten N:o 39 och 40 misstagit sig, då han tror, att mitt yttrande i Trompeten N:o 57 härleder sig från anmärkningen i Nya Posten, angående kalkulen öfver bevillingen. Detta skulle således vara endast en hämd. Nej, min herr halfbror, jag är ej fallen för hämd; jag ville ej heller försvara Skandinavien; ty i politiken låter jag hvar och en tänka bäst han kan och gitter: jag ville blott yttra hvad jag sett med egna ögon, nemligen att Anmärkaren i N:o 36 af Nya Posten, hvilken slutligen kallar sig G., läst Skandinavien bakfram och påbördat honom en osanning. På tidningen Nya Posten är jag ej heller ond; men som jag tror att Redaktören skall ansvara för allt, som han der låter införa, så borde jag ju vända mig till sjelfva tidningen, der osanningen stod anford; ty författaren är osynlig, men tidningen synlig. Miss-tag kunna hända oss alla; men att läsa bakfram, för att få vara ovetting öfver ett yttrande, som icke finnes, det tycker jag icke är —
Honnéte,

N:o 64.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Fredagen den 29 Maj 1812.

Fattig-försörjningen i Stockholm.

Efter det misslyckade försöket, att sätta hela Fattigvården i Stockholm under immediat bestyr af en enda Direktion, har man återkommit till det förra och troligen rätta, att låta denna angelägenhet bestridas af hvarje i Staden varande Församling; men ännu återstår att söka den jemnhet i åläggandet af denna allmänna samhälls-förbindelse, utom hvilken ändamålet ännu kan förfelas.

Det skall alltid, i större Städer, finnas distrikter, i hvilka en större mängd fattiga äro samlade, och några som äro sämre bebyggde, der således hyrorna äro mindre dyra, äfvensom antalet af förmögna invånare är och varit vida mindre, och der fördelen af barmhertiga Stiftelser derföre mera saknas. Att nu påstå, det hvarje församling bör ansvara för vården af de fattiga, som bo inom dess område, vore en dubbel origtighet och emot den princip, som finnes i sjelfva ämnet, att *den förmögnare måste vårda den, som icke förmår hjälpa sig sjelf.*

Man bör icke kunna misstaga sig i begreppet om grunden för allmänna skyldigheten att bidra till den fattigas försörjande: den ligger ovillkorligen på den rika, och det i mån af hvarje sådans ä-

gande öfverskott öfver sitt egna behof. Också har allmänna välviljan aldrig behöft att få denna skyldighet bevisad: den har af egen drift gått långt fortare och längre, än ett otidigt tvång kunnat leda ämnet, och vissa församlingar hafva anseliga inkomster af äldre och betydliga stiftelser för denna samhällsförbindelse; men då, som sagdt är, alla icke hafva det, utan tvertom ändå en större mängd nödlidande, än i förhållande till deras folkmängd, så måste dessas villkor sättas i jemnhet emot de andras, och frågan är blott — huru?

Att inqvartera de fattige i hvarje församling efter det förhållande man trott sig kunna utröna mellan hvarderas åliggande förbindelse, har både här och i andra länder varit försökt, men måst öfvergifvas: armodets plats är gifven: den nödställde väljer icke sin boning, utan nödgas taga den der han kan få den för lägsta priset: slutligen ur stånd att betala för det skydd han, mer än andra, tarvar emot klimatets hårdhet, blir hospitalet hans tillflykt. Det är ej först der, utan ock innan han kommer dit, som Samhällets förbindelse vidtager, att understödja honom, och vi måste därför stadna vid att bispringa honom *ehvar han finnes*; men denna pligt kan icke bindas vid lokalen inom en stor Stad, hvilken utgöres af församlingar, så olika i dessa förhållanden, utan den är allmän och måste fyllas efter rättvisans föreskrifter, det vill säga, att *hvar och en bär drar efter sin förmåga*.

Om dessa grunder icke bestridas, lära vi vara ense om, att ett allmänt sammanskott måste utgöra fonden för detta allmänna behof. Någon säkrare grund för bestämmandet kan visserligen icke finnas, än den som är antagen eller kan komma att antagas för bevillningen; ty vi lära väl icke inbilla oss att kunna, åtminstone nu i början, uppfinna någon säkrare. Detta sammanskott utgår således, till det fundna behofvet, i förhållande till hvar mans gifna debet till bevillningen, och *det af alla som i Stockholm bo*; ty Lagen har redan bestämdt gifvit en slik föreskrift. Detta sätt har äfven fördelen af lätthet i uppbörden; ty genom öfverenskommelse med dem, som hafva detta allmänna bestyr, kunna de, utan betydlig tillökning i besväret, besörja det nödiga häruti.

Sedan detta tillskott är vunnet, uppkommer frågan om fördelningen deraf på hvarje församling, och den kan visst icke blifva brydsam; ty hvar och en äger lika rätt att blifva lika lottad i fördelningen, äfvensom den lika deltagit i tillskottets formerande, och förhållandet emellan alla af det antal fattige, en hvar underhåller, är här grunden; men härvid förekommer den omständigheten, att en del församlingar hafva räntegifvande kapitaler ifrån äldre och yngre stiftelser, en del åter alldeles inga. Dessa tillhöra visserligen församlingen, och de hvarken kunna eller böra af någon annan disponeras; men det är icke de nu lefvandes tillskott, utan, åtminstone till största delen, en tillgång, för hvilken vi hafva att tacka våra föregångare, och vi uppfylla villkoret af stiftelsen, då vi rätteligen använda det; men vi hafva deremot ingen rätt, att i det hela njuta större förstärkning, än de sämre lottade; ty vi hafva alla bidragit lika för det närvarande. Om derföre 2:ne församlingar äga lika många fattige, underhållne för året, och af allmänna tillskottet skulle kunna beräknas för hvarje deraf 10 R:dr, så skulle erfordras för hvardera, om de hade 200 fattige, 2000 R:dr; men den ena har räntor af donerade kapital till 1000 R:dr, den andra har blott 200 R:dr. För att båda derföre skola blifva lika understödde i det hela, och hvilket väl häruti är rättvisa, får den förra af sammanskottsfonden 1000 R:dr, och den sednare 1800, hvarigenom båda äga den beräknade summan af R:dr 2000.

Härvid förstås likväl, att alla nu bestående fattig-afgifter, utgående af hus, eller under hvilken annan rubrik som helst, böra försvinna, dels för det de hafva en onaturlig grund, dels ock emedan, i fall de skulle bibehållas, all jemnhet i sammanskottets utgörande är förlorad och dermed hela denna uppställning kullkastad. Äfven torde den öfverenskommelsen blifva nödig, att ingen församling förvärdlar sina *nu ägande* räntegifvande donationer i non-prodicerande, emedan allmänna tillgången för årsbehovvet derigenom skulle förminska. Äfven erinras, att fattigvården inom församlingarna måste blifva enkel, det vill säga, att fattige både i och utom

fattighuset sammanräknas och utgöra det antal, för hvilket församlingen besörjer vårdnaden.

Jag är säker, att ingen af de, genom erhållna donationer, bättre lottade församlingar invänder något emot ett förslag, som jag icke förstår vara grundadt på annat än full rättvisa; allmänna förbindelsen, utgjord på den uppgifna grunden, skall blifva ganska lätt då den bäres af alla och efter hvarjes förmåga; och om hela fattigafgiften skulle behövas ända till en tiondedel af bevillningen, så gjorde den en visst icke tryckande pålaga, men, fördelad på andra grunder, skall den aldrig upphöra att verka både dryg känning och billiga klagemål, härrörande från en oriktig behandling af ämnet.

Kungörelse.

Man har med mycken fägnad förnummit, genom våra spejare, att många förbättrat sig genom denna vår tidning; men som ännu ganska många fel begås af elakt och ondt uppsåt, ej mindre än af egennyttas; så vill man en gång för alla kungöra, att vi hädanefters vilja strängare förfara, och att hvar och en, som icke uppfyller sina skyldigheter såsom medborgare eller Embetsman, utan gör uppenbar orätt, skall utan skonsmål i nästa häfte namngifvas och gerningen fullständigt berättas: androm syndarom till skräck och varnagel.

På Tredje Häftet af Trompeten, äfven bestående af 32 Nummer, emottages prenumeration i Utter & Comp:s Boklåda med En R:dr Banko.

N:o 65.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Tisdagen den 2 Juni 1812.

Får man dömma så?

Ingifv. den 26 Maj 1812.

Till Kongl. Svea Hof-Rätt.

Huru man ännu i denna stund, under en rättvis Regering, med sine väktare öfver lagskipningen, kan vid en Svensk domstol behandlas: huru man dömmes till böter, till vatten och bröd och till landsflykt, utan att hafva begått något brott: huru en domstol tror sig kunna utransaka hjertan och njurar, och veta hvilka tankar der uppstå, och huru samma domstol derefter tror sig berättigad att bestraffa ett gissadt, men overkstäldt, beslut lika strängt, som hade detta gissade beslut blifvit fullkomligen verkstäldt: det täcktes Välborne Herr Presidenten och Högl. Kongl. Hof-Rätten erfara af närlagde Protokoller och Stockholms Stads Kämnärs-Rätts Utslag den 12 i denna månad.

Sedan jag af Herr Kapitenen Malmén erhållit tillstånd, att i Smedjan vid Lejonbacken få *testa*, det vill säga *skeda* eller *rena* ädla metaller från oädla, samt att bränna en så kallad *krets* eller oren silfver-filspån och annat affall, som uppkommit under mitt arbete af beslag till tobaks-piphufvuden, och jag derefter, den 18 April om morgonen, skulle verkställa denna testning, skedning och rening,

som icke kan förrättas inomhus, utan i fria luften, i anseende till farligheten dervid, och begifvit mig till stället, samt, jemte det ore-na silfret, äfven medtagit 132 R:dr 26 sk. 5 rst. Banko i 2 och 4 skillings stycken, som voro inlagde i en låda, för att derefter aflem-nas på norrmalm, infunno sig Polis-Öfver-Gevaldigern G. Kraak och Uppsyningsmannen Engström i Smedjan, der de funno en af några lösa tegelstenar uppsatt smältugn, hvare en Test var ställd, men utan eld och utan att något silfvermynt var i testen inlagdt; hvarefter och då jag ville vidare fortsätta min vandring åt Norrmalm och medtaga lådan med specie-myntet, densamma blef mig fräntagen af Kraak, och jag till Öfver-Ståthållare-Embetet uppkallad, der jag dömdes att vara under bevakning på mina rum; och ehuru jag genast ställde 2 mäns borgen, erhöll jag ändå icke min frihet, utan mig lemnades endast det svar, att jag, i den frågan, ägde att vända mig till do-maren, hvilket föreföll mig så mycket mer oväntadt, som jag trod-de, att samma autoritet, som beröfvat mig min frihet, skulle också äga rättighet att återställa mig den. Den 25 Maj hände mig åter det oväntade bemötande, att jag hos Kongl. Polis-kammaren blef å-lagd att betala Polis-betjeningen, som bevakat mig i mina rum, 25 R:dr, ehuru jag alldeles icke begärt någon arrest, och således trott mig böra njuta denna arrest gratis: hvilken betalning jag mig öd-mjukast undanbeder.

Vid Stockholms Stads Kämnärs-Rätt, dit målet öfverlemnades, utföll den 12 Maj det Utslag, att ehuru jag nekat och bestridt, det jag haft för uppsåt, att den 18 April smälta det af Kraak anhåll-na speciemynt, fann ändå Kämnärs-Rätten vissa omständigheter sam-manlagde utgöra fulla skäl, att jag velat speciemyntet omsmälta, och att jag förty, i förmågo af Kongl. Förordningen den 27 April 1742 och Förklaringen den 4 Juli 1745, ej allenast hade förverkat ifrågavarande Speciemynt 132 R:dr 26 sk. 5 rst., utan också skulle böta 529 R:dr 47 sk. 8 rst., angifvarens, gesällen Malms ensak, samt, i brist af tillgång, undergå 28 dagars fängelse vid vatten och bröd, och varda i landsflykt förvist.

Det är en afgjord sak, att intet enda silfvermynt blifvit uppsmält: att icke en gång eld varit upptänd under *testen*: att ingen smältning kan ske utan eld: att intet enda speciemynt, stort eller litet, varit inlagdt i Testen: att på stället ej mer än en enda Test varit till finnandes: att denna Test ej kunnat inrymma mer än 5 marker: att silfvermyntet utgjort en vikt af 18 marker: att en Test ej kan nyttjas mer än en enda gång, utan måste, efter hvarje smältning, alldeles sönderslås, förr än smältan kan uttagas: att således, till en smältning af 18 marker, fordrades 6 st. Testar: att följaktligen, till en fullkomlig operation, saknades 5 Testar, som icke funnos, samt att filspånen m. m., som jag ärnade omsmäla, utgjorde 40 lod.

Det är således en obestridlig sanning, både att ingen smältning skett, och att ingen större smältning möjligen *kunnat* ske, än blott af vid pass $1\frac{1}{2}$ mark speciemynt, och således att $16\frac{1}{2}$ mark alldeles icke *kunnat* nedsmältas. Deraf tyckes också följa, genom en ganska enkel logik, att min, i Kännärs-Rättens tanka straffbara, *vilja* icke kunnat sträcka sig längre, än till den verkliga *möjligheten*, det vill säga till $1\frac{1}{2}$ mark, och att denna gissade, men bestraffade, vilja icke, utan vanvett eller hopp om underverk, kunnat omfatta de återstående $16\frac{1}{2}$ marker. Likväl har Kännärs-Rätten gissat att jag *velat* smälta alltsammans, och i anledning deraf ålagt mig att böta för hela värdet, ehuru smältningen deraf var en fysisk omöjlighet.

Mig förefaller likväl oväntadt, att, under alla dessa vidsträckta gissningar, gesällen Malm, som uppbyggt Test-ugnen och som skulle verkställa testningen, enligt sitt eget erkännande, och hvarvid Kännärs-Rätten således ej behöfde fly till den för en domare alldeles obehöriga utvägen att gissa, ej allenast *icke* blifvit bestraffad, hvilket likväl hort ske, utan också blifvit ansedd såsom behörig att tillskansa sig de mig ådömda böter.

Det enda, som synes ligga till last, är att testningen var tillärd utom hus, hvilket i Förordningen är förbudet; men den tiden var testning icke känd: den är en sednare upptäckt, och kan aldrig, utan fara för eldsvåda, verkställas inom hus.

Men — om det än skulle vara sant, att jag *velat* testa de i Testens fyllnad felande $1\frac{1}{2}$ mark: om det vore lika sant, att jag *velat* verkställa den fysiska omöjligheten, att, utan Test eller deglar, genom underverk nedsmälta de återstående $16\frac{1}{2}$ mark silfvermynt, är det väl en verldslig domare tillåtet, att gissa sig denna vilja? och (äfvén om denna gissning vore tillåten) är det väl hans rättighet att bestraffa denna vilja, som icke gått i verkställighet? är en vilja, eller ett uppsåt att begå en gerning, allt detsamma, som att *verkligen* begå henne? böra begge bestraffas lika? är skadan för Samhället densamma: antingen en gerning göres, eller ock blott *önskas*? gifves väl, i brottmål, något skäl till straff utan *corpus delicti*, och finnes den väl i den emot mig anställda rättegång? Skall man då, blott för en orealiserad tanka, äfvén om den uppstått, och hvilket jag ensam, men ej någon annan, kan veta, dömmas till kroppsstraff och landsflykt?

Att hos Högl. Kongl. Hof-Rätten vinna fullkomlig befrielse, der-till lära ej flera skäl än dessa behövas. En vidare fortsättning af dylika rättegångssätt, som detta, skulle göra hvarje medborgare osäker om lif, egendom och medborgare-rätt: det skulle alltid vara en nåd af domaren, att få behålla någondera, så länge den overkställda människoviljan skulle få bestraffas, och domaren vara tillåtet att gissa den efter egna infall. Må därför detta exempel vara det sista, huru Svenska domstolar kunna taga miste!

Med djup vördnad framhärda jag

Välborne Herr Presidentens och Kommendörens
samt

Höglofl. Kongl. Hof-Rättens

underdån-ödmjukaste tjenare
E. W. HELLGRÉN,
Pip-Fabrikör.

På Tredje Häftet af Trompeten, äfvén bestående af 32 Nummer, emottages prenumeration i Utter & Comp:s Boklåda med En R:dr Banko.

STOCKHOLM, Tryckt hos CARL DELÉN.

N:o 66.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Fredagen den 5 Juni 1812.

Tryckfriheten,

för hvilken hvarje redlig patriot ifrar, såsom det enda sanna beviset på friheten, men *mot* hvilken blott dären eller bofven skriker, kommer väl icke att, vid nuvarande Riksmöte, undergå någon förändring; men Tryckfrihets-förordningen behöfver det så mycket mer. Den är ötydlig, ofta obegriplig, ändrar sig stundom sjelf, ger anledning till processer utan parter och till strafflöshet för en brottslig. Men huru skall man nu kunna förstå, att samma personer, som förut syntes ifra för Tryckfriheten, sjelfve gifva den sin dödsdom, då de söka förflytta ansvaret, från den verkliga brottslingen, in på en oskyldig Boktryckare, som i och med detsamma skulle förvandlas till censur? All censur, af hvad beskaffenhet den vara må, borttager tryckfriheten hel och hållen; ty tryckfrihet och censur kunna lika så litet vara till på en och samma gång, som personlig frihet och bevakning. Det är en absolut nödvändighet, att tryckfriheten, om den skall förtjena detta namn, derjemte bör vara förknippad med anonymitetens bibehållande; ty, utan den, återstår alltför obetydligt af hela tryckfriheten; men det är deremot alldeles *icke* nödvändigt, att en *brottslig* författare skall beständigt vara anonym, undslippa allt ansvar, och i stället sätta en enfaldig Boktryckare i sticket. Huru

kommer det då till, att man, äfven innan någon ändring i Förordningen blifvit vidtagen och af Lagstiftande Makten fastställd, tagit sig frihet, att, tvertemot Förordningens bokstaf, dömma Boktryckaren till ansvar, och att de, som varit medarbetare då Förordningen tillverkades, sjelfve tyckas försvara denna åtgärd? Är det brist på förstånd, och veta de icke hvad de sjelfve skrifvit? Kanske. Men det gifs ock ett annat sätt att besvara dessa frågor. Man ser, äfven med halföppna ögon, att man misstagit sig, och att en brottslig författare skulle, enligt Förordningens föreskrift, bli fri från ansvar, hvilket åter strider mot sundt förnuft och mot all lag-princip. Hvad är då att göra? Ville man förbättra sjelfva Förordningen, ändra felen och göra den rimlig, tydlig och begriplig; så skulle ju en sådan ändring vara ett ganska tydligt förklarande, att Förordningens författare icke förstått sin sak, utan framkommit med ett så omoget arbete, att det ej kunnat verkställas. Ett sådant steg går alldeles icke an; ty det skulle sára vissa personers ambition, hvilka äro för sjelfkloke att vilja ha orätt. Derföre, och för att ej rubba anonymiteten, men ändå få något straff verkställdt, håller man sig till den oskyldiga Boktryckaren, på det Lagens kraf må uppfyllas. Så tror jag förhållandet vara. Egennytta styr allt, och ambitionen är också ett slags egennytta. Således, och blott för att ej sára vissa personers obehöriga ambition, gör man hellre uppenbar orätt och låter en oskyldig lida, liksom vissa personer, som tillskapat sista Bevillnings-förordningen, hellre låta Staten lida och skylla på Embetsmännen, än de vilja medgifva någon förändring i deras överkställbara mästerstycke. Ja, begge dessa partier bli onda, ja till och med topprasande, när man ej förgudar dessa arbeten; men hvem står väl ut med att ljuga så besatt? Svart är svart i alla tider.

Men, som det kan gå med Tryckfrihets-förordningen, som det gick med barnfoten, i fall den jemkas för mycket, så tror jag det vara bäst, att låta den tills vidare vara som den är, blott med den skillnad, att rättegångssättet alldeles förändras, och att namnsedeln genast öppnas, så snart domaren finner att ansvar, större eller min-

dre, kan äga rum, men ej förr, samt att Boktryckaren, då han har Författarens namnsedel att framvisa, genast och ovillkorligen är qvitt hela rättegången. Då torde det värsta vara afhulpet; ty som det nu gått till, har Förordningen ganska betydligt blifvit öfverträdd, och oskyldige hafva fått lida för de skyldige. Hvilken skön tryckfrihet har icke detta varit, och hvilket ovanligt rättegångssätt har man icke hittills nyttjat? Det är likväl märkvärdigt nog, att om de fleste Svenske författare ej gjort någon nytta, så har likväl, oaktadt allt hvad dumheten, elakheten och missnöjet skrikit, ingen enda gjort någon den minsta skada, ehuru hvar och en, i och med Förordningen och dess nymodiga tolkning, ägt fullkomligt jernbref att skriva utan ansvar.

Skulle väl någon tro, skrifver vår Gyllenpatriot i ett bref, att

De stora Brännvins-pannorna

också äga sina ifriga försvarare? Men, Hedersgubbe, har du väl sett någon enda orimlighet, stor eller liten, som icke ägt sina häftiga försvarare? Känner du icke, åtminstone hos andra, en viss kraft, som kallas egennytta? Kan väl egennyttan förmås att afstå sin rätt, blott för den lumpna omständigheten, att Folket icke skall svälta och icke förföras till liderlighet? Nej, lefve till evig tid, de stora omätliga pannorna! Må hela Nationen i stället gerna hungra och svälta! Må hvarje koja i Städer och på Landet vara en krog och ett bränneri med ofantliga pannor! Må hvarje Svensk medborgare beständigt gå full natt och dag som ett svin, duga till ingenting annat än gräla och släss, och icke ens kunna propagera sitt slägte! Må Europa förstå, att Svenska Nationen, af idel patriotism, hellre svälter sjelf, än den låter sina kor och sina svin svälta, eller vissa possessionater förlora den vinning, de, genom anläggning af stora patriotiska brännerier, påräknat, och må andra Nationer taga Sverige till ett värdigt exempel, huru en Stat skall bringa sig opp till sjelfständighet och National-ära, blott — genom brännvin — af utländsk spannmål!!!

Om Aktorer.

Nya Posten, i N:o 37, har väl ganska rätt i sin der införda artikel om Aktorer; men jag kan ändå icke undgå att yttra, det denna artikel i det ena afseendet är för sträng, och i det andra åter för lindrig. Nya Posten yrkar, *det en Aktor borde genom lag förbindas, att för ett visst gifvet brott icke påstå högre ansvar, än hvad lagen för samma brott utstakar.* Men detta påstående förutsätter ju, att en Aktor bör känna hvad lagen utstakar, h. e. bör känna lagen. Huru många Aktorer kan väl Nya Posten uppvisa, som äga en sådan kännedom? Ja — jag frågar väl värre: huru många Domare äga väl den? Nya Posten påstår således en omöjlighet. Det hade varit bättre att påstå, det en lag borde utfärdas, som förbjöd hvar och en att vara Aktor, så framt han icke är lagkunnig; och, för att komma närmare till saken, borde också stadgas, att den, som förordnar en oskicklig Aktor; eller ens rekommenderar honom dertill, bör ansvara för allt hvad han felar; ty det är högsta billighet, att hvar och en bör gå i borgen för sin rekommendation. Torde hända att denna utväg skulle afhålla många ifrån rekommendations-kättjan, och derjemte befria parter ifrån så många juridiska halfskarlar, hvilkas enda rättensnöre är — Guds försyn.

Men hvarifrån tager väl Nya Posten den satsen, att *Aktorer, kände för redliga och hederliga män, ledde hvarken af oförstånd eller illvilja, ändå formera orimliga påståenden?* Nej, min herr Författare, detta uttryck är alltför skonsamt, så länge intet enda exempel kan framvisas. Hvarje orimligt påstående förutsätter, utan undantag, att Aktor antingen icke är redlig och hederlig, eller ock är okunnig, h. e. antingen en oförständig stympare, eller — en skurk. En redlig, hederlig och förständig man yrkar säkert aldrig, att hans jemnchristen och nästa skall dömmas emot eller *utöfver* lagen. Nej, tro mig, min Herre, jag låter icke pruta med mig ett halföre på mitt förra pris: Aktor är då antingen en stympare eller — en skurk. Det tredje gifs icke.

Förf. är deremot alltför lindrig, då han yrkar, att en Aktor, som påstode spöslitning på en anklagad, hvilken sedermera blefve af domaren frikänd, skulle straffas med ärans förlust. Men en sådan Aktor *har* ju ingen ära. Han har ju sjelf afklädt sig den, genom sitt eget påstående; och han kommer ju, genom en ytterligare dom, icke i sämre skick än han var förut. Hvarföre skall han då slippa så lätt, den gode Herrn? Nej, häng honom på kåken och gif honom spö, att ryggen måtte få umgälla hvad hans elaka hjerta gjort. Jag ansvarar då, att Herrar Aktorer derefter skola refva och gå med små søgel, så framt de vilja se sig befordrade, hvilket icke gerna passar sedan man fått spö.

Men — om (hvarpå ingen bör tvifla), under förflutna tryckfrihets-period, Konungamaktens beslut blifvit radlade; Ständernas åtgärder klandrade utan aktning; allmänna autoriteters handlingar anklagade för orättvisa och förtryck; förtjenstfulla Embetsmäns eller särskilta medborgares namn och rykten gifna till spillo åt smädelsen (NB. allt detta sednare utan all orsak och anledning); så borde väl samtliga Herrar Aktorer genast afsättas, för det de vårdslösat sina tjänster, och icke anställt några aktioner för dylika grofva och emot tryckfrihetens ändamål stridande förbrytelser.

Tryckt hos CARL DELÉN.

N:o 67.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Tisdagen den 9 Juni 1812.

Om Stil i allmänhet.

Man medger väl i allmänhet, att Svenska språket på dessa sednare 20 à 25 åren, erhållit en högre grad af odling än förut, och man medger då icke annat än en verklig sanning; men denna högre odling äges likväl för det närvarande blott af några få personer; och när till en god stil otvifvelaktigt fordras, att redigt och klart uttrycka tankar; så måste man också medgifva, att stilen i allmänhet för det närvarande är sämre än förr: att de flesta publika dokumenter, som utkomma, äro matta och mörka i skriftsättet, ofta behäftade med en onödig vidlyftighet och med verkliga kontradiktioner, samt att konsten att skriva är nästan på alla publika ställen i ett verkligt aftagande emot fördom. Det är i sanning motbjudande att se vissa högre Domstolars och Collegiers expeditioner ofta sakna all styrka i stil, all den fordna lakoniska kortheten, all omsorg i ordval och i ordnings-nummer för orden, all tydlighet i uttryck. Man finner, i stället för kraft och klarhet, en viss öfverdrifven och tröttande ordmängd, som förmörkar meningen, gör den otydlig för läsaren, och stundom sätter den verkställande i villrådighet. En viss liknöjdhet, en viss brist på estertanka och en viss egen oredig-

het hos expeditionernas författare, synes nu höra till dagens ordning, och gör, att, med ett nu rikare språk, äro expeditionerne vida sämre, än fordom med ett fattigare. Det synes ej vara orimligt att påstå, det tankekraften aftagit i samma mån, som håglösheten tilltagit. Man har svårt att påfinna något annat skäl; ty med redighet i tankar är det omöjligt att skriva non-sens och att teckna ord, som uttrycka helt annat än hvad man menar.

Men det är ännu mer mothjudande, att finna expeditioner från Regering och Ständer ej sällan behäftade med språkfel, med onödig och förvillande ordmängd och med tvetydiga ord, som alldeles icke upplysa hvad man vill. Huru farligt är det icke för den verkställande, att ofta nödgas gissa sig fram, och huru ofta kan icke verkställigheten bli olika på olika ställen? Några få skriffer och en mindre varsamhet hafva ofta gjort förklaringar nödvändiga, hvilka varit alldeles onödiga, om expeditionen genast varit skriven med behörig sorgfällighet. I sådana expeditioner, som komma från Regering eller Ständer, hör den högsta sorgfällighet nyttjas, och hvarje vårdslöshet deri är i visst afseende oförlätlig. De böra innehålla ett rent och städadt språk, rena och klara uttryck, rena och klara tankar. Om man i dem skulle få läsa t. ex.: *Städerna på Landet*, så gissar man väl, att det skall betyda *Städerna utom Stockholm*; men det hade ju varit bättre, att så skriva; ty *Städer på landet* kan man ej säga, så framt man icke ville skilja dem från *Städer på sjön*, och sådana finnas icke. Att omtala *efterverldens förhoppningar*, är icke heller stort bättre; ty efterverlden, som ännu icke är född, kan således ännu icke hoppas.

Då alla expeditioner från Regeringen, äfven för värdighetens skull, böra vara författade utan fel, skulle det i nuvarande period, och då språket hos Embetsmän är på vägen att alldeles urarta, ej vara onyttigt, att alla från Regeringen utgående expeditioner blefve förut öfversedda och rättade af Svenska Akademien, för att erhålla den tydlighet och den politur, som Regeringens expeditioner böra

äga. Kanhända vore denna befattning mer angelägen, än allt annat, hvarmed Akademien nu för tiden då och då sysselsätter sig.

Men — det står ej bättre till med de flesta andra författare. Det är sällsynt att finna någon skrift, der någon verklig tanke fins, åtminstone der den framflyter redig och klar, der ett tjenligt ordval och ordnummer blifvit iakttagna, och der den påföljande meningen icke i mer eller mindre mån förstör eller förändrar den föregående. Man gör sig långa och mörka inledningar, i stället att direkt afhandla saken; man uppblandar ämnet med sådant, som icke hör dit; man söker förklara hvad man sjelf nyss förut sagt; man nyttjar metaforer, allegorier och öfverspända uttryck, der saken bör framställas enkelt; man nyttjar dem deremot *icke* i ämnen der de skulle kunna passa, och man glömmar alldeles konsten att göra effekt. Ändamålet med all skrift måste vara att upplysa, bevisa, begripas, behaga och göra effekt: den som det ej kan, saknar allt hvad som fordras för att kunna skriva, och den skrift, som måste läsas mer än en gång för att *begripas*, är ofullkomlig.

Bristen på effekt härleder sig också ofta derifrån, att författare vilja afhandla ämnen, som de icke förstå, och afmåla dygder eller känslor, som de sjelfve icke äga. Ännu har världen aldrig sett någon stor och verklig filosof eller skald, som icke ägt en djup känsla af godt och ädelt, af sant och rätt: som icke älskat såsom välgörare alla de stora män, som upplyst och förbättrat vårt slägte: som icke, med en sjelffrätande känsla, hatat, såsom fiender, lastens, odygdens, orättvisans, förvillens, förföljelsens, hämdens, egennyttans och afundens anhang, och som icke frivilligt utan fruktan uppoffrat sitt eget lugn, hvila och nöje, då Samhällets väl kallat honom till strids emot sjelfsväld och dårskap. Utan dessa känslor äger man icke ens fröet till snillet, än mindre snillet sjelf; men den, som känner dessa rörelser i sin själ; som anser sig sjelf lidande, då den dygdige lider och den upplyste förföljes; som känner hela sitt blod öfversvalla, vid åsyn af allt som kränker förnuft, dygd och rättvisa:

den må fritt följa den oemotståndliga rösten af dessa känslor: han må följa sitt öde: han må tala till Folket, äfven om han derigenom skulle bli olycklig. Detta sednare är ofta troligast; ty det har mången gång blifvit ansedt såsom Statsbrott, att vilja upplysa Folket; och de vises fel, från Sokrates till Rousseau, har blott varit, att de haft för mycket rätt; men om han misskännes af sin egen samtid, skall en oveldig efterverld kalla honom stor och förevisa hans minne. Den åter, som icke äger dessa känslor: som endast med förakt eller åtlöje ser sina likars dårskaper eller laster: som ej äger mod att angripa dem, utan hellre med stillatigande låter allt gå sin gång, för att ej stöta sig med någon, ej sakna en bekvämlig lefnad, ej gå miste om en påräknad befordran, titel eller prydnad; som anser med en kall likgiltighet allt annat utom sig sjelf, och som, för att ej sjelf bli oroad, ej heller vill oroa andra: den må fåfängt påräkna att bli hvarken filosof eller skald, fåfängt försöka att höja sig öfver medelmåttan, och fåfängt önska att öfverlefvast af sitt namn. Det skall dö förr än han, äfven om han blir oförvitlig och älskad: men högaktad och beundrad är hvad han aldrig kan bli. Må en sådan hellre söka en stilla och i annat afseende nyttig lefnad; men må han aldrig måla känslor, som han ej ägt, och må han ej framställa sig att vilja tala för ett Folk, som genast märker, att det är en kall lex som föreställes, och ett tal, som saknar snillets höga och gudomliga anda.

På Tredje Häftet af Trompeten, äfven bestående af 32 Nummer, emottages prenumeration i Utter & Comp:s Boklåda med En R:dr Banko.

STOCKHOLM, Tryckt hos CARL DELÉN.

N:o 68.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Fredagen den 12 Juni 1812.

Punkt.

Ibland de många små och obetydliga ting här i världen, som göra stor effekt, är Punkt också märkvärdig. En Punkt är ganska liten till sin figur, men ändå af mycken vigt. Deremot finner man ganska stora och inbilska figurer, som i det hela betyda långt mindre än en punkt, och af hvilka flera dussin, om de försvunno från Samhället, skulle saknas långt mindre än en punkt, om den borttages från slutet af en mening, der han bör stå. Men om en punkt sättes på orätt ställe, så kan den vanskapa hela meningen och göra den bakfram, alldeles tvertemot författarens afsigt. Om jag t. ex. skulle skriva till en förnäm Herre: *Hans Höga Nåd är ett stort Fäderneslandets stöd*: och någon skulle sätta punkt vid *Fä*, midt i ordet, så blefve ju hela meningen rasande, ja till och med ohöflig, utom det, att de kvarblifna orden, som då skulle efterfölja den obehörigt ditsatta punkten, vore utan all mening; ty — *derneslandets stöd*: skulle ju ingen menniska förstå, om han också skulle få någon mening af det föregående. När nu en så liten omständighet, som en simpel punkt, kan åstadkomma en så stor villervalla ibland åtta ord, och göra en alldeles befängd mening af den ena delen

och en fullkomlig omening af den andra, så bör man än mindre förundra sig, att mennisko-figurer af 10 eller 12 pund viktualievigt, om de ställas på origtiga platser i Samhället, göra en ännu större villervalla, omskapa allmänna ställningen och göra förskräckliga omeningar af det, som kunde ha ett riktigt och enkelt sammanhang. Det är därför af högsta angelägenhet, att hvar och en kommer på sitt rätta ställe; ty annars kan han ej allenast *icke* göra den nytta som fordras, utan också verklig skada. Misstagen i detta slå lika så illa ut, som i fall man ville sätta en hofslagare att göra ur, och en borstbindare att göra teleskop. Men ödet och lyckan tyckas liksom vilja spela udda och jemt om nästan allt hvad som sker. Allt måste likväl ha sitt ändamål, som torde utvecklas för efterverlden.

Ofta går mycket på tok, blott derigenom, att punkt ej blifvit satt der den bör stå. Om punkt blifvit satt, när en person kommit på det ställe der han varit tjenligast, utan att kunna komma längre och utan att kunna flyttas på en plats, der han icke duger, eller som är vida öfver hans förmåga; så hade ju många orimligheter varit ogjorda. Man kan vara skicklig på en viss gifven plats, men deremot ganska oskicklig på en annan, antingen högre eller lägre. Man skulle kunna framvisa många, som blott bort vara *kronfogdar*, och som onekligen varit det ganska fullkomligt, men som kommit på flera vida högre platser, der de ingenting förstått. Huru många Statsmän hade icke bort stadna vid blotta renskrifvare? huru många Officerare vid musketten? huru många Collegii-Råder vid kammarskrifvare-pulpeten, vid Notarie-bordet och vid Aktuarie-skåpet? Men — den så nödiga som betydliga *punkten* blef icke satt i tid och på behörigt ställe. Meningen kontinuerade utan punkt, och derigenom uppkommo så många omeningar. Derifrån härleder sig också den stora mängden af frågotecken (?) hos Allmänheten, och de många frågorna: *hur kom det till?* Men ingen kommer ihåg att hela felet ligger i en försummad — *punkt*.

Tokar.

Det gifves menniskor, som blott söka det *nya*, utan att göra sig möda att utreda hvad som är falskt eller sant. De skulle nästan förtvifla, om de kommo till någon visshet; ty deras undersökningar skulle då afbrytas, och de vilja blott *öfva* sig i stället för att *undervisas*. Detta synes vara den egentliga orsaken hvarföre dumma och tröga menniskor slutligen duga till *något*. Göremål, som sysselsätta dem, förminska deras naturliga tröghet. Änskönt deras göremål merendels äro obetydliga, vore det ändå önskligt, att de aldrig ägde någon ledighet; ty de använda den gemenligen på sådant, som upptäcker deras svaghet och oduglighet. Om en sådan person ägt någon uppfostran och äger ledighet, så befattar han sig gemenligen med politiken eller poesien: tvenne nöjsamma tidsfördrif för de mest upphöjda tokar. Politiken sysselsätter i allmänhet nästan alla dumhufvuden; men när dumbeten bor i starka och kraftfulla kroppar, yttrar den sig ofta i rim, och deras dumbhet uppmuntras genom deras mod. Detta ger styrka åt deras galimatias, och uppväcker ett slags kokning i deras eljes sofvande själ. Begäret hos en dålig rimmare att rimma, är en löjlighet, som stundom väcker medömkan, och nästan ingenting är så uselt, som en dålig vers. Begäret att politisera är också ganska allmänt, äfven hos oss, och sällan träffar man några tokar samlade, som icke politisera, sluta allianser med främmande Makter, förklara krig emot andra, spekulera på förlorade länders återtagande, och afgöra politiska jemvigten i Europa. De upprita länders delning på bord i utslagna eller spilda dryckesvaror, samt krigs-operationer i sanden på golfvet eller på marken.

Men — hvarken deras poesi eller politik är farlig: den är ganska oskyldig, och hvarföre må man då icke unna dem ett så oskadligt nöje, då de ej äro skapade till något bättre? Ofta hafva likväl vissa Regeringar fästat uppmärksamhet på dylika bagateller; och nästan på intet ställe politiseras mer och anmärkes mindre, än i England. Der politiserar hela världen, och der har man också fullkom-

ligen insett, huru litet farlig klubb- och krog-politiken är. Lika så litet farligt är också allt annat prat på öppna ställen. Man gör klokast att ej bry sig derom. Tokarne skola väl också ha något att roa sig med, och sqvallerbyttor att lefva af.

Post-väskor.

Ibland mängden af representanter, har Nya Posten, i N:o 37, också beräknat de tidningar, som antagit titeln af *Post*, gammal eller ny, ordinarie eller extra, hvilka der anses vara representanter af *Post-väskor*. Denna representation bör likväl icke sträcka sig för långt; ty deraf skulle ju följa den orimlighet, att en tidnings-redaktör skulle vara förbunden att emottaga och införa allt hvad till honom insändes, utan afseende om det duger eller icke, likasom *Post-Kontoren* äro pligtige att emottaga alla bref som ditlemnas, utan afseende på deras innehåll. Men brefven lemnas förseglade till *Post-Kontoren*, och deras innehåll är obekant. Den som undfår ett bref af ett mindre intressant innehåll, betalar icke heller något derföre. Till en *Tidnings-redaktion* åter inkomma alla artiklar öppna, och deras innehåll kan således pröfvas. Prenumeranterne erlægga också penningar, i hopp att få läsa något intressant, ehuru man ej kan fordra, att i en tidning allt skall vara fullkomligt, hvilket ingen enda redaktör är mäktig att beständigt åstadkomma. Bristen måste således ersättas med ett någorlunda strängt urval af ämnen, som, i fall de icke intressera *alla* (hvilket sällan är möjligt), åtminstone intressera *några* läsare, och således icke kunna *misshaga* alla; hvilket sistnämnda likväl torde hafva inträffat med det i Nya Posten N:o 42 införda utdrag af ett bref, som synes vara författadt af någon enfaldig dräng. Åtminstone råder der icke den affekterade eller *efterapade* dumheten, utan *köttens naturliga* dumhet. Att en redaktör ej är pliktig att införa allt hvad som honom tillsändes, kan slutas deraf, att redaktören står i ansvar för hvad som införes, och sjelfva *Dagligt Allehanda*, som tager en så hederlig betalning för hyarje rad, och i öfrigt är en tidning, der allt utan undantag skulle kunna införas, har likväl ofta vägrat att emottaga annonser, som icke fallit redaktören på läppen. När denne redaktör är så nogräknad, huru mycket mer böra icke då andre redaktörer vara?